

τευούσης καὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἐπὶ τῶν πολιτευομένων. Ἐξ αὐτοῦ πᾶς πολιτευόμενος εἰδοποιεῖται καὶ διαφωτίζεται καθ' ὃν χρόνον αἱ ἐφημερίδες διαπλάττουσι τὴν ἰδέαν τῶν ἀναγκωστῶν καὶ συντάττουσι τὰς φάλαγγας αὐτῶν διὰ τὸν ἐπι- κείμενον πολιτικὸν ἀγῶνα. Ἐξ αὐτοῦ ὑπολογίζει τὴν ἰσχύν ἐκάστου τῶν βρεμάτων τῆς κοινῆς γνώ- μης. Ὑφίσταται καὶ αὐτὸς τὴν προσέλευσιν ὡς πᾶσα ἡ χώρα, εἴτα δὲ παρὰ τοῦ τύπου ἀπαιτεῖ τὴν ἀμοιβὴν τῆς ὑποταγῆς του.

Ὁ τύπος κατήργησε τὸν ἀπόκρυφον βίον τῶν Αὐλῶν, τῶν Κοινοβουλιῶν, τῶν πρεσβειῶν, τῶν Τραπεζῶν κλπ. Τὰ πάντα τελοῦνται νῦν ἐν πλή- ρει ἡμέρας· τὰ πάντα ἀνῆκουσιν εἰς τοὺς θηρευ- τὰς τῶν εἰδήσεων τῶν ἐφημερίδων. Καὶ αὐτὰ τὰ τόσο μισητὰ ἐν Λονδίῳ ἐλαφρὰ φύλλα ἔ- χουσιν ὡσαύτως τὴν ἠθικοποιητικὴν αὐτῶν ἐπί- δρασιν, ὅπως αἱ πολιτικά καὶ κοινωνικαὶ σάτυ- ραι τῶν σατυρικῶν φύλλων. Ὀφείλομεν δὲ νὰ προσθέσωμεν ὅτι ὁ ἀγγλικὸς τύπος ἔχει περισ- σότεραν εὐθυκρισίαν καὶ καλαισθησίαν παρὰ τὸ δημόσιον.

Τὸ μονοπῶλιον τοῦ ἄγειν τὴν κοινὴν γνώμην, δὲν ἀνήκει ὁμῶς πλέον ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς μεγάλας ἐφημερίδας τοῦ Λονδίνου. Ἐκάστη πό- λις νῦν ἔχει τὰς καθημερινὰς αὐτῆς ἐφημερίδας, αἵτινες ἀκολουθήσασαι τὸ παράδειγμα τῶν ἐφη- μερίδων τῆς πρωτευούσης ἐγένοντο σεβασταὶ καὶ ἀπέκτησαν κύρος παρὰ τῷ κοινῷ. Ὁ ἐπαρχιακὸς τύπος εἶνε πλούσιος καὶ ἔχει ἀκριβεῖς περὶ τῶν συμβαινόντων πληροφορίας ὅπως καὶ ὁ τοῦ Λον- δίνου. Ὁ Φύλαξ τῆς Μαγχεστρίας λόγου χάριν διανέμει περὶ τὸ ἐν ἑκατομμύριον κερδῶν κατ' ἔτος εἰς τοὺς μετόχους του καὶ ἀμιλλᾶται πρὸς τοὺς Καιρούς. Ἡ ἐπιρροή ἄρα τῶν ἐφημερίδων τοῦ Λονδίνου ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἠλαττώθη, ἀφ' οὗτου μάλιστα οἱ πολιτευόμενοι φεύγοντες τὴν πολὺ ἀποκλειστικὴν καὶ πολὺ στάσιμον ἀτμό- σφαιραν τῶν πολιτικῶν λεσχῶν ἀποτείνονται ἀ- πευθείας πρὸς τὴν χώραν, ἀντὶ δὲ νὰ ὑπαγορεύ- ωσι πρὸς αὐτὴν τοὺς χρησμούς των, ἐμπνέονται ἐκ τῶν πραγματικῶν αὐτῆς ἀναγκῶν.

Οἱ ἐξέχοντες δημοσιογράφοι γίνονται δεκτοὶ μετὰ πολλῆς τιμῆς εἰς τὴν ἐκλεκτὴν κοινωνίαν, προσκαλοῦνται δὲ παρὰ τῶν μάλιστα σημαίνον- των ἀτόμων καὶ εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τὴν ἐξοχὴν. Συχνάκις ζητεῖται καὶ γίνεται ἀσπαστὴ ἡ γνώ- μη των. Ὁ Ἄγγλος δημοσιογράφος εἶνε ἀμερό- ληπτος, ἀνεξάρτητος, σπανιώτατα ἐπηρεαζόμε- νος ὑπὸ τῆς προσωπικῆς φιλίας ἢ ὑπὸ τῶν κοι- νωνικῶν ὠφελημάτων. Μόνον αἱ περὶ τῶν ἐκλύ- των ἠθῶν ἀσχολούμεναι ἐφημερίδες ἐξήγειραν τὴν ἔχθραν μερίδος τινὸς τοῦ δημοσίου, ἥτις ἔχει εὐλόγους ἀφορμὰς νὰ μὴ ἀγαπᾷ τὴν φιλοπερί- εργον δημοσιογραφίαν, καὶ ἥτις προσεπάθησε νὰ ἐξεγείρη κατ' αὐτῶν τὴν κοινὴν γνώμην.

Ὁ τύπος ἐν Λονδίῳ χαίρει ἀπερίοριστον ἐλευθερίαν· ἔχει ὅμως τὴν καλαισθησίαν καὶ τὴν φρόνησιν νὰ μὴ ποιῆται κατάχρησιν τοῦ δώρου τούτου. Εἰς τὴν ποινικὴν καταδίωξιν ὑπόκειται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μόναι αἱ ἐπιζητούσαι τὸ σκάνδαλον ἐφημερίδες, διὰ τὰς ὁποίας ἡ κατα- δίωξις χρησιμεύει ὡς ἀφορμὴ ἐπιδείξεως πρὸς διάδοσιν.

Τὴν ἀνάγκην τῆς τοιαύτης ἐλευθεροτυπίας ἐξαίρετα διετύπωσεν ὁ Βλάκστων διὰ τοῦ ἐξῆς ἀποφθέγματος: «Τὸ ὑποβάλλειν τὸν τύπον ὑπὸ τὴν περιοριστικὴν ἐξουσίαν τῆς λογοκρισίας ἰσο- δυναμεῖ πρὸς τὸ ὑποβάλλειν πᾶσαν τὴν ἐλευθε- ρίαν τοῦ φρονήματος ὑπὸ τὰς προλήψεις ἑνὸς μό- νου ἀνδρός, καθισταμένου δικαστοῦ αὐθαιρέτου καὶ ἀλανθάστου ἐπὶ παντὸς ἀμφισθητουμένου ζη- τήματος».

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

X*

ΗΘΙΚΗ ΑΛΓΕΒΡΑ

Εἰς πολλὰς τοῦ βίου ἡμῶν περιστάσεις παρί- σταται ἀνάγκη νὰ λάβωμεν ἀπόφασιν τινα σπου- δαίαν. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶνε εὐχερές, διότι πολλὰ ἔχομεν καὶ τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ ἐπιχειρήματα, ἀνάγκη δὲ μετὰ τὴν ἐνδόμυχον διάσκεψιν νὰ καταλήξωμεν εἰς ὀριστικὸν τι συμπέρασμα. Ὁ διάσημος διὰ τὸ πρακτικὸν αὐτοῦ πνεῦμα Βε- νιαμὲν Φραγκλίνος, ἀφῆκεν ἐπιστολὴν πρὸς φί- λον του ἐπωνυμουμένην Ἠθικὴ Ἀλγεβρα ἢ τρό- πος τοῦ λθεῖν τὰ ἀμφίβολα ζητήματα, δι' ἧς παραγγέλλει νὰ μεταχειρίζομεθα πρὸς ἐπίλυσιν τῶν πρακτικῶν προβλημάτων τοῦ καθημέραν βίου τὴν ἐν χρῆσει πρὸς λύσιν τῶν χρηματικῶν ζητημάτων τεχνητὴν μέθοδον. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἔχει ὡς ἔπεται :

«Περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἥτις ἔχει τό- σον μεγάλην σημασίαν δι' ὑμᾶς, δὲν δύναμαι, ἀγνοῶν πρό πολλοῦ τὸ πρᾶγμα, νὰ ἐκφράσω τὴν γνώμην μου καὶ νὰ σᾶς εἶπω τί πρέπει ν' ἀπο- φασίσσητε. Ἀλλὰ δύναμαι νὰ σᾶς εἶπω πῶς πρέ- πει ν' ἀποφασίσσητε ὑμεῖς ὁ ἴδιος. Ὅταν παρου- σιάζηται περίπλοκος τις περίπτωσις, εἶνε δυσε- πίλυτος πρό πάντων διότι πάντες οἱ λόγοι τοῦ ὑπὲρ καὶ κατὰ δὲν παρουσιάζονται ἀμέσως ἢ ταῦτοχρόνως εἰς τὸ πνεῦμα, ἀλλ' οἱ μὲν ἐμφανίζον- ται πρῶτοι, οἱ δ' ἄλλοι ἔρχονται μετ' αὐτοὺς ἀ- ποδιώκοντες τοὺς προηγουμένους. Ἐκ τούτου τὰ ἐν νῷ φερόμενα καὶ ἐγκαταλειόμενα σχέδια, ἢ ἀβεβαιοτῆς καὶ οἱ δισταγμοί.

Ὅπως ἐξῆλθον τις τῆς τοιαύτης δυσαρέστου καταστάσεως ἰδοὺ ποῖαν μέθοδον προτείνω ἄς διαιρέσῃ ἐν φύλλου χάρτου εἰς δύο μέρη, ἄς ἐπι- γράψῃ εἰς τὸ ἐν μέρος ὑπὲρ καὶ εἰς τὸ ἕτερον

κατὰ, εἶτα δὲ κατὰ τὰς δύο ἢ τρεῖς τοῦ δισταγμοῦ ἡμέρας ἄς σημειῶ εἰς τὴν οἰκειάν στήλην τὰ ὑπὲρ ἢ κατὰ ἐπιχειρήματα, καθ' ὅσον ἔρχονται εἰς τὸ πνεῦμά του. Ἄφ' οὗ δὲ συνενώρη αὐτὰ ὑπὸ τὰ ὄμματά του οὕτω, ἄς προπαθήσῃ νὰ τὰ ἐκτιμήσῃ κατ' ἀξίαν, καὶ εἶτα ἄς ἐξαιλέψῃ τοὺς ἀντανακρουμένους λόγους, οἵτινες ἔχουσι ἴσην ἀξίαν. Ἄν εὐρίσκῃ ἓνα λόγον ὑπὲρ ἐξισούμενον πρὸς δύο κατὰ, ἄς ἐξαιλέψῃ τοὺς τρεῖς. Ἄν δύο λόγοι κατὰ ἐξισοῦνται πρὸς τρεῖς λόγους ὑπὲρ, ἄς ἐξαιλέψῃ τοὺς πέντε. Οὕτω δὲ θέλει εἶναι πρὸς ποῖον μέρος δέον νὰ κλινῇ ἢ πλάστιγξ. Καὶ ἂν μετὰ μιᾶς ἢ δύο ἡμερῶν ἀνακωχὴν οὐδὲν ἄξιον λόγου ἐπιχειρήμα ὑπὲρ ἢ κατὰ παρουσιασθῇ, κατὰ δὴλον εἶνε τὸ ἀποφασιστέον. Εἰ καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐκτιμήσῃ τις μετ' ἀλγεβρικῆς ἀκριβείας τοὺς ὑπὲρ ἢ κατὰ λόγους, ἐν τούτοις νομίζω ὅτι ὅταν παρατάξῃ, συγκρίνῃ πάντας τοὺς λόγους, θὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐξενέγκῃ λελογισμένην ἀπόφασιν. Πραγματικῶς ἐγὼ ὠφελήθην πολὺ μεταχειρισθεὶς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐξισώσεως, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐπικληθῇ *Ἡθικὴ Ἀλγεβρα*.

Ἡ τοιαύτη μέθοδος, ἐπάγεται ὁ συγγραφεὺς ἐξ οὗ ἐραυρίζομεθα τ' ἀνωτέρω, ἂν διὰ τινων τεχνητῶν μεθόδων βοηθῇ τὸ πνεῦμα εἰς τὴν μόρφωσιν γνώμης τινός, δὲν εἶνε ἀξία περιφρονήσεως. Τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα δὲν θὰ ἐξετέλει τὰς προόδους δι' ἄς ἐναθρονόμομεθα σήμερον ἄνευ τῆς βοηθείας τοιούτων μέσων. Τηλικαύτην δ' ἔχω περὶ τοῦτου πεποιθήσιν, ὥστε θὰ προτείνω κ' ἐγὼ ἄλλην τινὰ μέθοδον ὅπως ἀποφασίζῃ τις περὶ τοῦ πρακτέου ἐν δυσχερέσει περιστάσει. Ἡ μέθοδος αὕτη προσιδιάζει εἰς τὴν ἀδυναμίαν ἡμῶν, εἰς τὴν ὀλιγίστην ἀντίστασιν ἣν ἀντιτάττομεν κατὰ τοῦ τελευταίου παρουσιαζομένου ἐπιχειρήματος.

Ἐπιθέτω ὅτι ἔχομεν χρόνον τινὰ ὅπως ἀποφασίσωμεν πότερον ἐκ δύο τινῶν νὰ πράξωμεν, ἄς εἴπωμεν ἓνα μῆνα τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν, καὶ ὅτι ἐκάστην ἡμέραν σχηματίζομεν ἀντιφατικὰς περὶ τοῦ πρακτέου ἰδέας. Δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν ἐξισωτικὴν μέθοδον τοῦ Φραγκλίνου, ἣτις ἔχει τὰ ἰδιαίτερα αὐτῆς πλεονεκτῆματα ἀνεξαρτήτως τῆς γενικῆς μεθόδου. Τὸ κατ' ἐμὲ ἐπιθύμου ἐκάστην ἐσπέραν νὰ ἐνθυμώμεθα τὴν ἐντύπωσιν τῆς ἡμέρας καὶ καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς ἐνδιασκεψέως νὰ διατηρῶμεν τὴν ἀνάμνησιν ταύτην. Θὰ συμβῇ ἡμέρας τινὰς νὰ ἐπέλθωσιν εἰς τὸ πνεῦμα ἡμῶν ἐπιχειρήματά τινά, τὰς δ' ἀκολουθοῦς ἡμέρας ἄλλα ἐπιχειρήματα νὰ φανῶσιν ἰσχυρότερα. Ἄν ὀρίσωμεν χρόνον τινὰ πρὸς ἐνδιασκεψῆν, θὰ μειώσωμεν τὰς τυχαίας περιπτώσεις, αἵτινες δύνανται νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπιβλαβῶς εἰς τὴν γενικὴν ἐκτίμησιν τῶν ἐπιχειρημάτων· μετὰ τὸ τέλος δὲ τῆς προθεσμίας ἀρκεῖ μόνον ν' ἀθροίσωμεν τὰς ἐντυ-

πώσεις ἐκάστης ἡμέρας ὅπως ἴδωμεν αἰ ὑπὲρ ποίας ἀποφάσεως ὑπερισχύουσιν. Ἄν ἡ σύγκρισις αὕτη φέρῃ ὡς ἀποτέλεσμα εἴκοσι λόγους κατὰ δέκα ἢ δέκα ἐννέα κατὰ δώδεκα, ἢ ἀπόφασις ἡμῶν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ εἶνε καλή· ἀλλ' ἂν εἶνε δεκαπέντε κατὰ δεκαεῖξ, μένομεν ἀμφίρροποι πάλιν, εἰ καὶ ὑπὲρ ἢ κατὰ ἀποφασίζοντες, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, δὲν θέλομεν πράξῃ μὲγα λάθος.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ μέθοδος ἡμῶν συνίσταται εἰς τὴν ἐκτίμησιν πασῶν τῶν καταστάσεων τοῦ πνεύματος δι' ὧν διερχόμεθα. Ὅταν δισταζόμεν περὶ τῆς ἐκλογῆς ἐπαγγέλματος τινος, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν κατὰ πόσον συμφωνεῖ πρὸς τὰς περιστάσεις, πρὸς τὴν σωματικὴν καὶ διανοητικὴν ἡμῶν ἰδιοφυίαν, τοῦτο δὲ δὲν γίνεται ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. Καὶ ὅταν δ' ἔτι ἢ ἐν ἡμῖν διάσκεψις διαρκῆ ἐβδομάδας, μῆνα, τὸ πνεῦμα πιθανόν νὰ μὴ προσάγῃ πιστῶς τὰς ἀλλεπαλλήλους ἐντυπώσεις καὶ νὰ μᾶς ἀφήσῃ οὕτω ἔρμαιον τῆς τελευταίας. Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου τούτου συμβουλεύω νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν μέθοδον, ἣτις συνίσταται εἰς τὸ ἀναμνησθεσθαι καὶ ἀθροίζειν τὰς μεμνημένας ἀποφάσεις. Ἡ μέθοδος αὕτη ἔχει προσέτι τὸ πλεονέκτημα, ἀναγκάζουσα νὰ ἐξετάζωμεν περιοδικῶς τὰς δύο ἐπόψεις ζητημάτων τινος, νὰ ἐμποδίζῃ ἡμᾶς τοῦ νὰ λησμονώμεν τὰς περὶ ἐκατέρας σκέψεις ἡμῶν, αἵτινες ἄλλως θὰ ἐξέφευγον τοῦ πνεύματός μας. Ὡστε ἡ ἀπόφασις ἡμῶν καθίσταται τότε ἐντελῶς ἠτιολογημένη.

K*

Ἄνταποκριτὴς τοῦ «Νεολόγου» τῆς Κωνσταντινουπόλεως διεθλὼν ἐπ' ἐσχάτων τὴν Βουλγαρίαν, καὶ ἐπιστέλλων πρὸς τὴν ἐφημερίδα ταύτην τὰς ἐντυπώσεις του, περιγράφει διὰ τῶν ἐπομένων τὰς ἀσχολίας τῶν κατοίκων τῆς χώρας ἐκείνης. Ἐνομίσαμεν καλὸν νὰ μεταφέρωμεν ἐναυθὰ τὰ ὄλιγα ταῦτα, ἵνα ἴδωσιν οἱ Ἕλληνες ἀναγνώσται ἡμῶν πῶς παρασκευάζει τὸ μέλλον τῆς πατρίδος αὐτοῦ ὁ πρὸς ἡμᾶς ἀντίληλος ἐκείνος λαὸς ἐν τῇ χερσονήσῳ τοῦ Αἰγαίου. Σημειώτεον ὅτι ὁ εἰρημένος ἀνταποκριτὴς δεικνύεται ἐν ἄλλοις ἡκιστα συμπαθῶν τοῖς Βουλγάροις.

ΠΩΣ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΟΙ ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ

Διηρχόμεθα λοφίσκους, κοιλάδας, πεδιάδας καλλιεργημένας, ὄσπρεράς, καταφύτους, ἀποπνεούσας ἐργασίαν καὶ φιλοπονίαν. Ὁ βουλγαρικὸς λαὸς εἶνε λίαν ἐργατικὸς καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην δὲν ἔχει τις ἢ νὰ συγχαρῇ αὐτῷ. Πρὸ ὀκταετίας αἱ ἐκτάσεις αὐταὶ ἦσαν ἡκιστα καλλιεργημέναι, ὡς μοι ἐβεβαίωσε συνεπιβάτης διεθλὼν τότε τὴν χώραν, ἐνῶ νῦν παρουσιάζουσι τὸ ὠραιότερον θέαμα τῆς προόδου καὶ τῆς εὐημερίας. Εἶναι τοιαύτη ἡ ἀλήθεια· δὲν ἔχουσι νὰ ἐπιδείξωσι πολλοὺς διδασκάλους, οὐδὲ πολλοὺς μαθητάς, δὲν ἔχουσι ἀκόμη πανεπιστήμια, οὐδὲ μουσεῖα,